

Józef Wiesław Rosłon

"Von der Exegese zur Katechese :
Werkbuch zur Bibel", t. 1-4, München
1975-1977 : [recenzja]

Collectanea Theologica 50/3, 207-208

1980

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

RECENZJE

Alfred LÄPPLE, *Von der Exegese zur Katechese. Werkbuch zur Bibel*, München, Don Bosco Verlag, t. 1: *Das Alte Testament I*, 1975, s. 216; t. 2: *Das Alte Testament II*, 1975, s. 212; t. 3: *Das Neue Testament I*, 1976, s. 212; t. 4: *Das Neue Testament II*, 1977, s. 299.

Znany polskim czytelnikom choćby jako autor przetłumaczonej na język polski książki *Od Księgi Rodzaju do Ewangelii*, dr Alfred L ä p p l e, profesor i kierownik Instytutu Katechetyki i Pedagogiki Religijnej uniwersytetu w Salzburgu, posiada cenną umiejętność przedstawiania skomplikowanych i trudnych spraw egzegezy biblijnej w sposób głęboko naukowy, a zarazem zrozumiały i przystępny dla czytelnika. Te cztery tomiki, obejmujące cały Stary i Nowy Testament, dają do ręki katechecie i homilecie lub prowadzącym godziny biblijne czy inne formy przybliżania i pogłębiania kontaktu z Biblią, przewodnik nieodzowny, zwięzły, jasny a gruntowny, wprowadzający w świat biblijny, rozszerzający wiadomości wstępne i podający najnowsze wyniki naukowej egzegezy. Katecheta czy wykładowca nauki katolickiej w szkole średniej lub na kursach dla dorosłych, otrzymuje dokładne wskazówki, jak przedstawiać materiał biblijny na poszczególnych etapach nauczania. Niezmiernie cenną pomoc stanowią liczne w tekście zestawienia, podsumowania, tabele, mapy, plany, wykresy, z których można łatwo sporządzić pomoce naukowe w formie tablic do wywieszenia na ścianie lub przeźroczy. Autor zbiera świadectwa historyczne, dane statystyczne, polityczne, geograficzne, społeczne, tablice przeliczeń, podział tekstu ze wskazaniem tradycji ustnej, źródeł, rodzajów literackich, zależności i powiązań redakcyjnych itp.

Wiele podstawowych tekstów Starego i Nowego Testamentu zostało gruntownie przemyślane i ujęte w nowy, oryginalny sposób odpowiednio do dzisiejszego stanu egzegezy i wiedzy historycznej, np. opowiadania z Księgi Rodzaju, podania o początkach Izraela, zagadnienie osiedlenia się w Palestynie, stanowisko Izraela wobec zmagających się potęg ościennych itd. W Nowym Testamencie najpierw spotykamy się z Jezusem w nauczaniu Pawłowym zanim przejdziemy do katechezy ewangelicznej. Szczególnie pieczołowicie została omówiona historia dzieciństwa, cuda, przypowieści, opisy Męki Pańskiej i wydarzenia paschalne.

Z tomików obejmujących Stary Testament, pierwszy sięga po czasy Salomona (rozpoczyna go wprowadzenie czytelnika w świat i mentalność biblijną), drugi natomiast — od podziału królestwa po czasy rzymskie i Biblię grecką (LXX). W Nowym Testamencie tom pierwszy wprowadza w czasy nowotestamentalne, ukazuje postać Jezusa w świetle dokumentów historycznych, na tle nauki żydowskiej oraz przekazu nowotestamentalnego (Jezus historyczny a Chrystus wiary), następnie jest omawiana osoba i nauka św. Pawła, jego listy (proto- i deuteropawłowe!) oraz pozostałe listy Nowego Testamentu. Dopiero tom drugi poświęcony jest ewangeliom, Dziejom Apostolskim i Apokalipsie.

Troskliwie zaznaczono, jakie teksty ewangelii (oraz innych ksiąg) i kiedy mają zastosowanie w odnowionej liturgii mszalnej.

Należy sobie życzyć, aby książka mogła stanowić pomoc dla młodych

polskich biblistów, dla duszpasterzy i katechetów oraz szerokich kręgów miłośników Słowa Bożego. Zanim powstanie podobne dzieło rodzimych biblistów, byłoby dobrze przełożyć na język polski książkę Alfreda Lapple.

o. Józef Wiesław Roston OFMConv., Warszawa

Andrzej STRUS SDB, *Nomen-omen. La stylistique sonore de noms propres dans le Pentateuque*, Rome 1978, Biblical Institute Press, s. XII + 253 (*Analecta Biblica* t. 80).

Praca Andrzeja Strusa jest przeróbką tezy doktorskiej bronionej w Papieskim Instytucie Biblijnym w dniu 10 czerwca 1976, przygotowanej pod doświadczonym kierownictwem miłośnika poezji i znawcy poetyckiej szaty Słowa natchnionego, profesora Ludwika Alonso Schöckela SJ. Autor przyznaje, że jemu zawdzięcza wybór tematu i troskliwą opiekę przy jego rozwijaniu. Wspomniane jest to w tym miejscu, by podkreślić zarówno aktualność i atrakcyjność podjętego tematu, jak też staranność i wielką akrybię w przeprowadzeniu i wyczerpaniu związanej z tematem problematyki.

L. Alonso Schökel w swej książce *Estudios de la Poética Hebrea* (Barcelona 1963) podjął zagadnienie dźwięczności tekstów biblijnych, nie nowe zresztą, bo będące przedmiotem badań już przy końcu zeszłego wieku (I. Casanowicz) i na początku naszego stulecia (E. König), lecz ukazał nowe drogi i rozszerzył horyzonty badań. Jest to coraz wnikliwsze poznawanie struktury literackiej Pisma Świętego poprzez rozszyfrowywanie roli funkcji stylistycznych figur i to pod kątem ich efektów dźwiękowych, jak się okazuje, drobniawo i starannie ułożonych i dopasowywanych przez autorów biblijnych dla osiągnięcia zamierzonego celu, którym ostatecznie miało być nie tylko delectowanie czytelnika o wyrobionym smaku artystycznym, ale i wyeksponowanie drogą dźwiękową przekazywanych mu idei. Wiadomo, że od dawna wykrywa się związki między takimi figurami stylistycznymi jak różne formy paronomazji a rodzajami literackimi i stąd czerpie się wskazówki dla doboru właściwej metody dla egzegezy tekstu, pozwalającej wyczerpać całe bogactwo treściowych powiązań i zagadek. Po tej linii idąc, autor wziął pod uwagę to, co zwykle uchodzi uwadze czytelnika, nad czym przebiega on bez większego zastanowienia, mianowicie zazwyczaj niewiele nam mówiące obce imiona własne.

Tytuł pracy *Nomen-omen* nawiązuje do przekonań starożytnych, że w imieniu w jakiś sposób zawarte są już dane o osobie noszącej imię, o jej charakterze i zadaniu powierzonym jej do spełnienia (por. zmianę imienia osób obdarzonych w Biblii nową misją: Abram-Abraham, Sarai-Sara, Jakub-Izrael, Szymon-Piotr itd., chociaż gdy idzie o przykłady ze Starego Testamentu, wielu egzegetów widzi tu po prostu połączenie różnych tradycji, w których imię brzmiało nieco inaczej), stąd przy zwiastowaniu narodzin bohaterów podawanie, jakie mają nosić imię, jest punktem nader istotnym. W tym wypadku jednak jest to *omen* w dziedzinie literackiej. Imię własne w konkretnym tekście literackim ma swoją funkcję recytacyjno-muzyczną dzięki własnej dźwięczności. Nie tylko wskazuje na podmiot osobowy i daje wiadomości topograficzne, ale jest instrumentem w orkiestrze, fragmentem melodii tekstu, w którym występuje. Autor pragnie ukazać jego funkcję melodyczną i zdradzić sposób (metodę) wykrywania tej funkcji. Będzie zatem chodziło o walor estetyczny imion własnych. Pole badań ograniczone zostało zasadniczo do Pięcioksięgu w tekście hebrajskim, co nie znaczy, żeby w razie potrzeby nie sięgnął autor dla ilustracji do innych ksiąg. Teksty hebrajskie przytacza się w transkrypcji naukowej nieco uproszczonej, stosowanej obecnie w wydawnictwach PIB. Operacje na figurach stylistycznych przypominają nieco algebrę lub logistykę, bowiem różne formy stylistyczne dla większej operatywności zaszyfrowano we wzory.